

Mir na znotraj in zunaj

Po toči zvoniti je prepozno: pravi znani slovenski pregovor. Ali ni morda tudi po izbruhu vojne govoriti o miru prepozno in prazno? Ni. Kmet želi, da bi ne bilo toče, če pa je že začela padati, da bi čim prej prenehala in čim manj škode napravila. Tako tudi želi človek in želi narod, da bi vojne ne bilo, da bi vedno trajal mir. To je kajpada ideal pravično in pravilno urejenega stanja med ljudmi in narodi, do čigar popolnega uresničenja človeštvo še ni prišlo. Bella erunt (vojne bodo), je rekel stari latinski pesnik Vergil. In vendar želi sredi vojnega vrvenja vsak človek in hrepeni vsak narod, da bi se vojna čim prej končala ter zopet zasijalo človeštvu zlato sonce miru.

Glasnik te želje, ki je globoko in pristno človeška in krščanska, je papež Pij XII. Lansko poletje, ko je bila usoda človeštva stavljena na kocko ter je vladalo vročično pričakovanje, da bi se nastali spori med narodi poravnali mirnim potom, ne da bi bilo treba zgrabit za orožje, se je vrhovni poglavar Cerkve na vso moč trudil in delal, da bi krvavi spopad preprečil. Ko se mu to ni posrečilo, vendar še ni izgubil vse nade, marveč je večkrat dvignil svoj svareči in vabeči glas. Izdelal je tudi mirovni načrt ter določil pogoje, pod katerimi bi moglo priti do pomiritve v Evropi na ta način, da bi upravičene zahteve vseh narodov do neodvisne, lastne državnosti ostale neokrnjene.

Usoda papeževga stremjenja po pomirjenju in miru je znana. Vojna gre naprej ter zavzema vedno večji obseg. Papežev glas je ostal glas vprijočega v puščavi. In vendar sveti oče ni izgubil upanja. Njegovo zaupanje je Bog in njegova milost. Ker Bog daje milost tistim, ki ga prosijo, poziva sv. oče kristjane ob vsaki priliki, da molijo za mir. Tako je papež Pij XII. poslal v nedeljo, 13. oktobra, po radiu apostolski blagoslov evharističnemu kongresu v glavnem mestu Argentinijske Buenos Airesu (v Južni Ameriki). Pri tem je imel kratek nagovor, v katerem je rekel: »Prosim vse argentinsko ljudstvo: molite, da bi Kri-

stus spet poslal na svet mir in z njim ukrotil človeške strasti ter pregal boj, ki seje smrt na kopnem, na morju in v zraku, jemlje ljudem kruh ter jim povzroča krvave solze. Edino naše upanje je v Kristusu Odrašeniku sveta, ki vlada nad človeškimi srci in nam edini lahko vrne mir.«

Istega dne kot sv. oče je imel tudi predsednik Zedinjenih držav Roosevelt govor, ki ga je prenašal radio. Roosevelt je bil glavni pomočnik papeža pri njegovem velikem stremljenju za rešitev miru v Evropi. Dobro znana in priznana so njegova prizadevanja za rešitev miru pred izbruhom vojne in za pomirjenje po njenem izbruhu. V nedeljo pa je Roosevelt o vojni in miru takole govoril: »Mi imamo samo en cilj in eno željo, da namreč v miru opravljamo svoj posel. Uporabiti hočem vse svoje sile, da se ohrani mir v Ameriki in da se obnovi v ostalem svetu, kakor je bil moj trud tudi že dosedaj. Za ohranitev miru delam, za ohranitev miru tudi molim. Toda potrebno je, da se za ohranitev miru tudi nadalje oborožujemo, da izpopolnimo naše vojno brodogradnjo in naše letalske sile. Tako bomo mogli braniti naše obale proti vsakemu neprijatelju. Anglija, ki predstavlja danes edino državo v Evropi, katera se bori za tisto svobodo, ki je tudi naše delo, bo še v bodoče dobila vso pomoč iz Amerike, kar pa seveda še ne pomeni, da mi stopamo v vojno. Če pomagamo Angliji, branimo tudi svoje ideale. Da, Amerika se pripravlja na vojno, ker je to najboljša pot, ki vodi k miru. Na nas Amerikance ne bo vplivala nobena sila, nobeno zastraševanje, nobene grožnje. Anglija je moč zato pokazala, da se hoče junaško braniti in bo ta junaška obramba bodočim rodovom služila kot zgled ljubezni do demokratične svobode. Živela demokracija.«

Istega dne, 13. oktobra, je tudi imel predsednik jugoslovanske vlade Dragiša Cvetković govor, in sicer v Skoplju, kjer je bilo krščenih 12 jadralnih letal. Ob tej priliki je tudi govoril minister vojske in mornarice general Milan Nedić, ki je podčrtal odločnost ju-

goslovanskega naroda in njegove vojske, da brani za vsako ceno sleherno ped naše države in našo s tolikimi žrtvami priborjeno svobodo. Ministrski predsednik Dragiša Cvetković je v svojem govoru pohvalil idealizem naše mladine, ki je pripravljena, če bi domovina zahtevala, žrtvovati se do zadnjega diha in varovati naše nebo. Prepričani smo, da bo naša mladina dala tisto, kar so rodovi prejšnje mladine s skupnimi žrtvami dali domovini v časih njenega ustvarjanja. Doprinesti moramo skrajne žrtve ter storiti vse, da bo naša narodna obramba močna, trdna in odločna.

Nato je ministrski predsednik poudaril, da je predpogoj zunanje varnosti države »mir na znotraj«, zadovoljstvo vseh državljanov in vseh krajev. V to svrhu se je napravil sporazum s Hrvati ter se v tej smeri nadaljuje s konsolidacijo države (ureditvijo in utrditvijo notranjih razmer). Danes je največje in najtrdnjše orožje občutek državljanov, da je na svoji lastni zemlji zadovoljen, občutek, da je to njegovo, da mora to varovati in braniti. Vsem drugim vprašanjem, vsem drugim željam bomo lahko zadostili, če imamo to, kar je temeljno, svojo domovino. Samo v skupnosti, samo v skupnem delu in v veliki jugoslovanski domovini je moči zagotoviti boljše blaginje, boljše dni in boljše življenje vsem nam.

Težnja naše države in njene vlade je v vsakem oziru mir. Predsednik vlade je izjavil: »Mir na znotraj, mir na zunaj, to sta temeljni smernici naše politike. Gospodarska povezanost s sosedi v teh težkih časih gospodarskih pretresljajev v Evropi mora biti podlaga v vseh področjih našega narodnega gospodarskega življenja. V tej smeri si do skrajnosti prizadevamo, ker smo prepričani, da nam to narekujejo naši najvišji interesi.« Kompetentni činitelji, ki vodijo usodo naše države, se na vso moč trudijo, da bi se ohranil mir naših držav ter hkrati, da bi se tudi svetu vrnil kmalu mir. To je tudi najiskrenejša želja vseh državljanov. Naj bi ta želja, ki je doslej naši državi bila uresničena, ostala izpolnjena tudi v bodočnosti!

S sodelovanjem ljudstva in oblasti bi se lahko mnogokaj obrnilo na bolje

Kupovanje zemlje

Naši večji kmetje večkrat prodajo kak kos zemlje. Zemlja se prodaja tudi na dražbah itd. Toda kdo jo kupi? Spet tisti, ki ima navadno že dovolj polja, in tisti, ki ima denar, in to so navadno razni trgovci ter bogati meščani, katerim kmetijstvo ni glavni poklic. Zakaj ne bi začeli zemljo kupovati tisti naši reveži, ki nimajo nič svojega, ali le malenkost? Ti reveži nimajo za kaj kupiti, zato bi se moral osnovati sklad — državni ali banovinski, iz katerega bi vsi ti reveži dobili brezobrestno posojilo, katero bi v obrokih v 20 letih vrnili. Naši ljudje so delovni in bi tako odplačevanje vsekakor zmogli, posebno, ker bi imeli do dela veselje radi zavesti, da obdelujejo svojo zemljo. Hišico bi si že postavil, nekaj sam, nekaj pa s pomočjo dobrih ljudi, katerih pri nas tudi ne manjka. Seznan o prodaji zemlje bi morala voditi vsaka občina, a občinski odbor naj bi odločal, katera pridna družina brez imetja bi naj dobila posojilo, da si bo razpoložljivo zemljo lahko kupila.

Sprejemi v službo

Spremeniti bi se moral zakon o sprejemanju v državne in samoupravne službe v tem smislu, da bi se najprej o prošilcu pozvedelo, kako materialno stoji, in šele potem bi se ga sprejelo v službo. Kdor ima od česa živeti, naj se ne sprejme v službo, ampak samo tisti poštenu

in pridni, ki so odvisni le od dela svojih rok. Tudi zasebna podjetja bi se naj pri sprejemanju v službe ravnala po tem vodilu.

Industrija je potrebna tudi na deželi

Vsa industrija, ki se še misli pri nas osnovati, se naj ne naseljuje več v mestih, ampak na deželi, kjer je mnogo siromakov. Tem bi bilo zelo pomagano, nekaj bi zaslužili v tovarni, jedli in stanovali pa bi doma, poleg tega bi pa pri osemurnem delavniku opravljali potrebna dela na koščku zemlje, ki jo morda posedujejo. Poleg tega se naj snuje industrija za predelovanje surovin, ki jih imamo doma. Naravnost greh je, ko ogromne množine našega sadja ob dobrih sadnih letinah gredo v nič! Zakaj ne bi mi proizvajali sadnih sokov in marmelade doma v večjih industrijskih podjetjih, saj bi to lahko ugodno prodali na zunanem trgu! Tako pa silimo s prodajo presnega sadja, ki ga tujina sama predeluje v sadne sokove in marmelado, naš mali človek je pa brez dela.

Tudi lan in konoplja se naj začne sejati, pa ne bo težav z dobavo tekstilnih surovin, poleg tega bomo pa še boljše oblečeni, delavci pa zaposleni. Seveda starih tkalcev ni več, pa imamo zato tovarne, katere so v stanu izdelovati lepše in boljše blago, kot so pa to delali še najboljši stari tkalci.

Polepšajmo naše vasi!

Naše vasi se morajo polepšati, blato in gnojica z dvorišč odpraviti s pomočjo gnojničnih jam, domove pa s sadnim in drugim drevjem lepo zasaditi. Tako bo Slovenija ne samo v Jugoslaviji, ampak daleč naokoli najlepša dežela, v katero bodo od vseh strani prihajali izletniki, ki bodo pri nas puščali svoj denar, nam pa ne bo treba iti s trebuhom za kruhom. Naše kmečke hiše morajo poleg tega biti čiste, da bodo lahko sprejele vsakega gosta. Srem, Banat in Bačka so ogromne enolične ravnine, brez hribov in zelenih gozdov, s slabo pitno vodo. Od tam bi čez poletje vsak uradnik in obrtnik iz srca rad prišel k nam v naše hladne gozdove s svežim zrakom in dobro pitno in osvežujočo vodo. Zato je treba, da si uredimo našo zeleno Slovenijo, da bo en sam vrt, kot v raju, kar bo tisočkrat bolje, kot da naš narod krvavi po svetu. Vedimo, da je Bled, Rogaska Slatina itd. samo za dobro stoječe bogate ljudi, kamor siromašnejši uradnik ali obrtnik z juga ne more na oddih. Ta bo srečen, če bo mogel bivati v Sloveniji v kakšni kmečki hiši za 20 ali nekaj več dinarjev na dan. Naš štajerski kmet bi bil zadovoljen, če bi od takega obiskovalca za mesečno oskrbo prejel 600 din, saj hrano pridelal doma in bi jo tako še dobro vnovčil. Naše podeželske gostilne bi spet oživele, a naše vino bi se dalo prodati. Če

bomo znali izkoristiti to, kar nam je narava dala, bomo lahko vsi Slovenci doma živeli pod ugodnimi pogoji. Sam Bog nam je dal pod-

nebje in prelepo naravo, katero naj naše krepke slovenske mišice še polepšajo v blagor nas vseh!

Po Jugoslaviji

Naloge banovinskega prehranjevalnega zavoda. Predsednik banovinskega prehranjevalnega zavoda, bivši minister g. Franc Snoj, je med drugim o nalogah tega zavoda dejal tole: Razlogi za ustanovitev prehranjevalnega zavoda so v glavnem v tem, ker obstojata v Sloveniji samo dva okraja, ki pridelata dovolj žita, to je soboški in lendavski, vsi drugi okraji pa morajo žito kupovati. Žito smo sicer vedno uvažali, toda letošnja slaba letina nas je prisilila, da se za preskrbo z živilom pobriga tudi oblast, in tako je g. ban to vprašanje rešil s ustanovitvijo banovinskega zavoda za prehrano, ki bo skušal preskrbo z živilom izpeljati tako, da pokrije najnujnejše potrebe zlasti nepremožnega prebivalstva. Doslej Slovenija ni kupovala žita v velikih količinah. Letos pa se je za to pokazala potreba in so bila popisana vsa primerna skladišča v Sloveniji, v katera bomo lahko spravili okrog 4000 vagonov žita in moke, koruza pa se bo sproti razdeljevala potom občin potrošnikom. Od naročenih 1384 vagonov pšenice in 1320 vagonov moke je doslej prišlo v Slovenijo že 500 vagonov pšenice in 700 vagonov moke. Ostanek naročila je že deljen, samo prevoz se še ni mogel izvršiti, ker so železnice na jugu baš sedaj obremenjene s prevozom sladkorne pese. V nekaj tednih pa bo naročena pšenica in moka že vsa dobavljena. Dobavo vrše poleg banovine tudi zasebni veletrgovci in dobavitelji, katerim je pripadlo v dobavo 1300 vagonov žita in moke. Zavod je doslej že priskočil na pomoč ljutomerskemu in ptujskemu okraju in jim dal preko okrajnega načelstva na razpolago potrebno moko. V svrhu podrobnega in boljšega poslovanja namestila zavod ustanoviti po posameznih okrajih prehranjevalne odbore, ki bodo skrbeli za ves okraj. Vsak tak okrajni prehranjevalni odbor pa bo moral biti v zvezi z občinami, ki bodo po potrebi ustanovile občinske prehranjevalne odbore, da bodo za svoj okoliš dajali potrebna pojasnila in navodila. Poleg oskrbe z žitom in koruzo bo zavod skrbel še za preskrbo olja in masti. Preskrba Slovenije z oljem je že zagotovljena, slabše pa je z mastjo. Tu bo treba poskrbeti za boljše pisanje svinj doma, kar bo letos veliko lažje, ker v razliki od drugih let ne uvažamo samo moke, ampak tudi pšenico in bomo tako imeli v Sloveniji mnogo več otrobov kot pa prejšnjega leta. Otrobi so dobra krma, treba bo samo omogočiti kmetom cenen

nakup otrobov, pa se bo na ta način poskrbelo za preskrbo našega trga z mastjo. Tudi za preskrbo prebivalstva s sladkorjem bo zavod skrbel, poleg tega pa bo vršil še nadzorstvo nad mlino pri mletju enotne moke.

44 milijonov dinarjev za pospeševanje sadjarstva. Privilegirana izvozna družba je trgovskemu ministru predložila načrt za podpiranje sadjarstva v znesku 44.950.000 din. Trgovinski minister je načrt odobril. Denar se bo porabil za zidavo skladišča za sadje 3 milij., za zidavo sušilnic za sadje 3 milij., za zatiranje uši na slivah 3 milij., za zatiranje uši San Jose na jabolkah in drugem sadju 2,5 milij., za zatiranje boleznin in škodljivcev 7,5 milij., za razdelitev sadjarskega orodja med absolvente sadjarskih tečajev 0,5 milij., za premije 0,5 milij., za podpiranje pospeševanja produkcije dobrih sadik 0,5 milij., za zidavo zadržnih vinskih kleti 6 milij., za ustanovitev znanstveno-eksperimentalnih zavodov 10 milij., za propagando v tisku 0,2 milij., za ugotovitev ekonomskih tipov sušilnic 0,1 milij., za delovanje strokovnega odbora na terenu 0,1 milij., za imenovanje strokovnega in ostalega osebja 0,3 milij., za nepričakovane stroške in razno 0,2 milij. dinarjev. Odobritev tolikšnega zneska za podpiranje sadjarstva pri nas je najboljši dokaz, kako oblastva skrbe za splošno blaginjo našega kmeta.

Ne bo šlo. JNSarški listi v Sloveniji z »Jutrom« na čelu pišejo ne samo o vsakih kvartirah, marveč gotovo vsak mesec o potrebi koncentracijske vlade, v kateri bi kajpada sedela tudi JNS. Razen te stranke ne čuti nobena druga kakšne potrebe, da bi se JNS koncentrirala v vlado. Politika, ki sedaj prevladuje v naši državi, je politika narodnega sporazuma, ne pa politika pretiranega centralizma z nadvlado enega naroda nad drugim ali drugima, kakor jo je prakticirala JNS. Splitški list »Hrvatski glasnik« očita JNS, da se še ni resnično sprijaznila z idejo hrvatske narodne posebnosti in posebnega hrvatskega narodnega ozemlja ter da komaj čaka časa, ko bi se zlomila hrvatska narodna politika. »Hrvatski glasnik« izjavlja: »S takšnimi elementi ni mogoče sodelovanje.«

Nasprotniki misijonov: to so naši liberalci, ki razkrivajo globine svojih »vernih« in plemenitih duš po svojem JNS časopisju. Podpiranje katoliških misijonov, ki delujejo med

In vsaka Aspirin tableta nosi "Bayer"-jev križ. "Bayer"-jev križ je edino jamstvo, da ste res dobili Aspirin. Ne pozabite nikdar, da ni Aspirina brez "Bayer"-jevega križa!

Opis reg. pod št. 7287 od 23. marta 1940.

pogani, je krščanska dolžnost, ki izvira iz naročila Ustanovitelja krščanstva, božjega Zveličarja. Vsak dober kristjan se zaveda te svoje dolžnosti. Naši JNSarji se te dolžnosti ne samo ne zavedajo, marveč jo zanikajo ter z roganjem pobijajo. Misijonska nedelja, pobiranje za misijone itd. jim daje priliko, da njihova plemenito-krščanska duša vzkipi v zabavljanju proti misijonstvu. Tako zabavljanje si dovoljuje tudi dično JNS glasilo v Celju, »Nova doba«, v dopisu iz Laškega v svoji številki z dne 18. oktobra. Tako se naši liberalci pripravljajo za misijonsko nedeljo.

SLOVENCI! SLOVENKE! V nedeljo, dne 27. oktobra, bomo zopet zbirali po vsej Sloveniji za našo severno mejo. Kakor lani, naj tudi letos daruje sleherni Slovenec vsaj 1 din za zimsko pomoč ob meji. Lani smo s pomočjo zbirke izdatno obdarili nad 70 šol. Tudi letos naj bo tako! Zato bomo ta dan darovali toliko več, saj so potrebe neprimerno večje. Bog in narod! — »Slovenska straža« v Mariboru.

Po 26 letih odkril grob svojega očeta. Neki Karl Lauterbacher iz Aša na Češkem je po 26 letih odkril grob svojega očeta, ki je l. 1914 padel v Franciji. Lauterbacher, ki svojega očeta nikoli ni poznal, je med težko topniško borbo z dvema drugima tovarišema slučajno prišel na samotno pokopališče, kjer počiva kakšnih 150 nemških vojakov iz svetovne vojne. — Tu je nenaadno odkril grob z očetovim imenom.

Kitajska »zakonska ptica«. Srečen zakon označujejo Kitajci z »zvezdo ptice hiyoku«. Ta ptica je sestavljena iz dveh polovic, in sicer je ena polovica samec, druga samica. Ker ima vsaka polovica po eno krilo, lahko hiyoku leti samo, če obe polovici složno delujeta. Zato je ta ptica znak zakonske sreče pri

Junak divjine

Ameriški roman

*

15

Utihi je in čakal, ali bo kaj pripomnila. Ker je močnala, je nadaljeval:

»Besede, ki jih bom zdaj izgovoril, mi tudi narekuje skrb za vas in jih ne jemljite tako, kakor da bi se vam hotel vsiljevati za spremljevalca. Verujte mi, da ni prav, da tako sami potujete po teh divjih krajih. Tako potovanje je kvečjemu za močnega, utrjenega moža, ne pa za mlado dekle.«

Marija je pogledala proti nebu. Njen obraz je bil v mesečini blede. Oči so bile podobne temnim cvetom. Vzdihnila je in bolj sebi ko Eriku govorila:

»Srečo iščem. Tenki nitki sledim, ki vodi v preteklost. Iščem listino, iz katere je razvidna moja pravica do Rajskega dola.«

Erik je vrgel drva na ogenj. Nato je dejal, ne da bi pogledal Marijo:

»Gospodična Linscott, razpolagajte z menoj! Na uslugo sem vam. Vso svojo zvitost in spretnost pa tudi odločnost in moč bom porabil v to, da dosežete svoj cilj.«

Marijine oči so se se že privadile poltemi. Hladno je gledala Erika, ki ga je plamen od časa do časa osvetlil.

Njegov obraz je bil odkrit, zaupljiv. Jasne oči so se prijazno svetlikale v siju ognja.

Marijin pogled je dolgo počival na mladeničevem odkritem obrazu. Oči so se ustavile ravno na nosu. Deklica je tuhtala, ali je tudi Erik tako ljubosumen, kakor pravijo o ljudeh, ki imajo tako zraščene obrvi ko on. Potem se je zasmejala zaradi te neumne misli.

Tudi Erik se je nasmehnil. Ker je mislil, da Marija razmišlja o tem, ali naj sprejme njegovo ponudbo ali ne, je dejal z ognjem:

»Sprejmite mojo pomoč! Name se lahko zanesete v vsakem oziru — tudi v primerih, ko bo šlo za življenje!«

Te besede, ki jih Erik dozda ni nikdar izgovoril, so bile na nesrečo podobne besedam, ki jih je bil svoj čas Roger govoril Mariji. Deklica jih je poslušala nekam pretresena. Ali so možje vedno in povsod enaki? Vedno isto govorijo, ko hočejo zavesti svojo žrtev?

Pred njenimi očmi se je obnovil prizor, ko je z Rogerjem sedela v gozdu. Z nekim zanosom je poslušala njegove besede, dokler ni snel krinke. Roger je v tistem trenutku postal zanj odušen, surov, neznačaječ človek. In zdaj se je zgodilo isto. Razlika je samo ta, da je tedaj imela v bližini družbo, ki jo je mogla poklicati na pomoč, zdaj pa sama sedi nasproti Eriku — daleč od ljudi, in bo zaman klicala na pomoč, če se bo